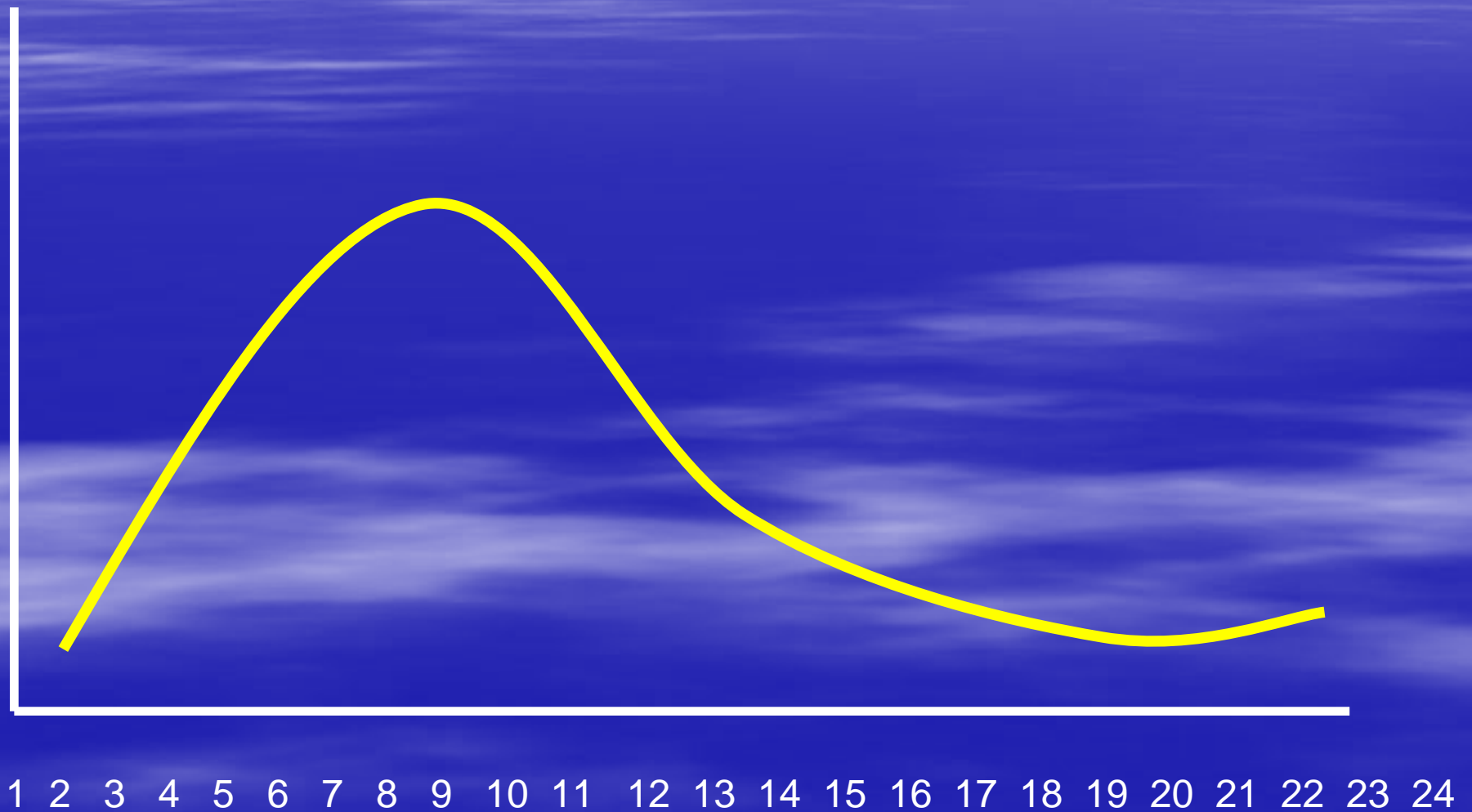

Alvászavarok

Faludi Béla
Alvási diagnosztikai és Terápiás Labor
Neurológiai Klinika
PTE OEC ÁOK, Pécs

Kardio- és cerebrovaszkuláris események fellépésének napszaki ingadozása

Változások a cirkadián és ultradián jellegzetességekben:

alvás funkciója nem valósul meg

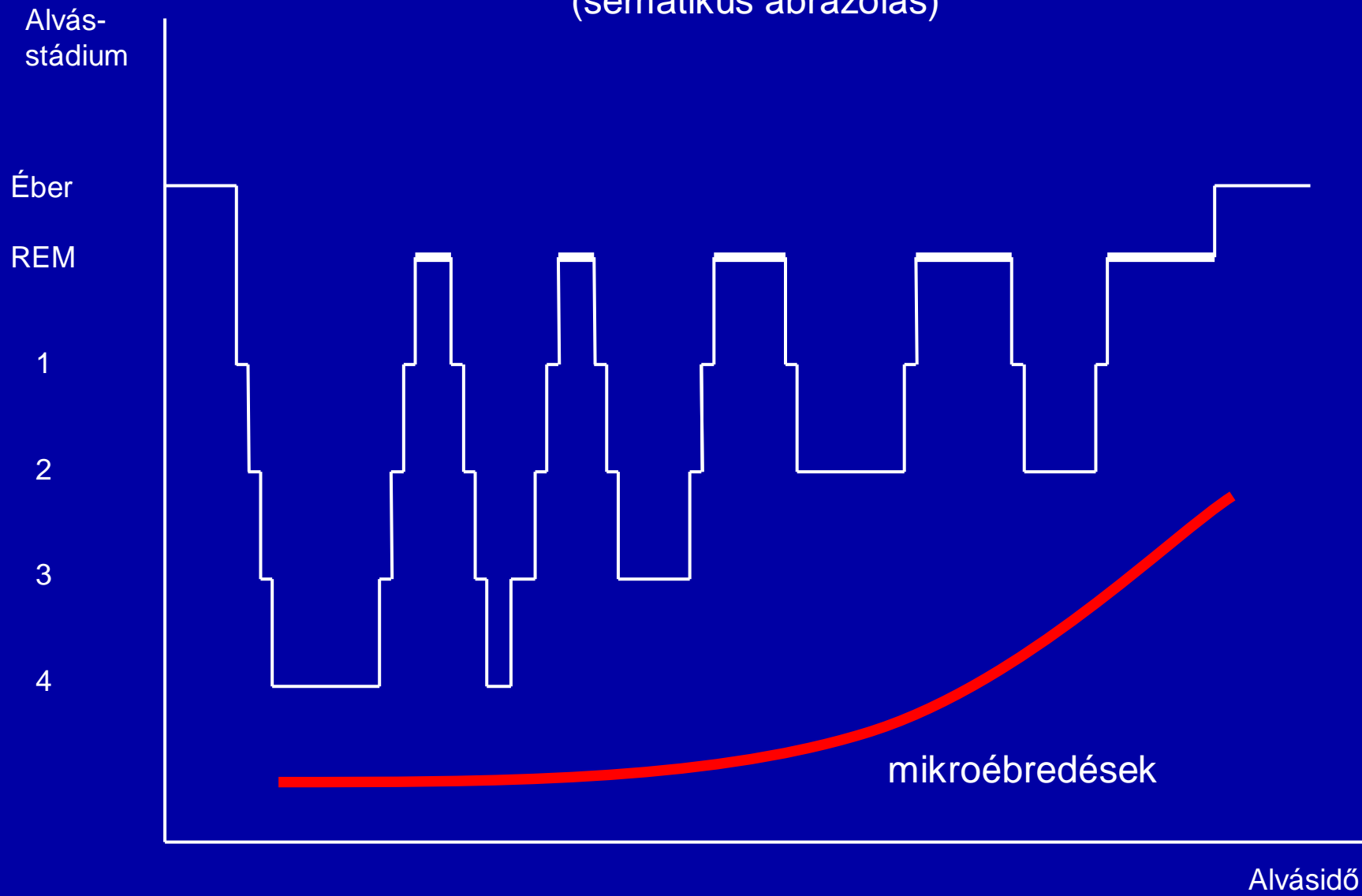
Alvásszerkezetet befolyásolják: mikroébredések

Mikroébredést okoz: alvásfüggő légzészavar - oxigénhiány

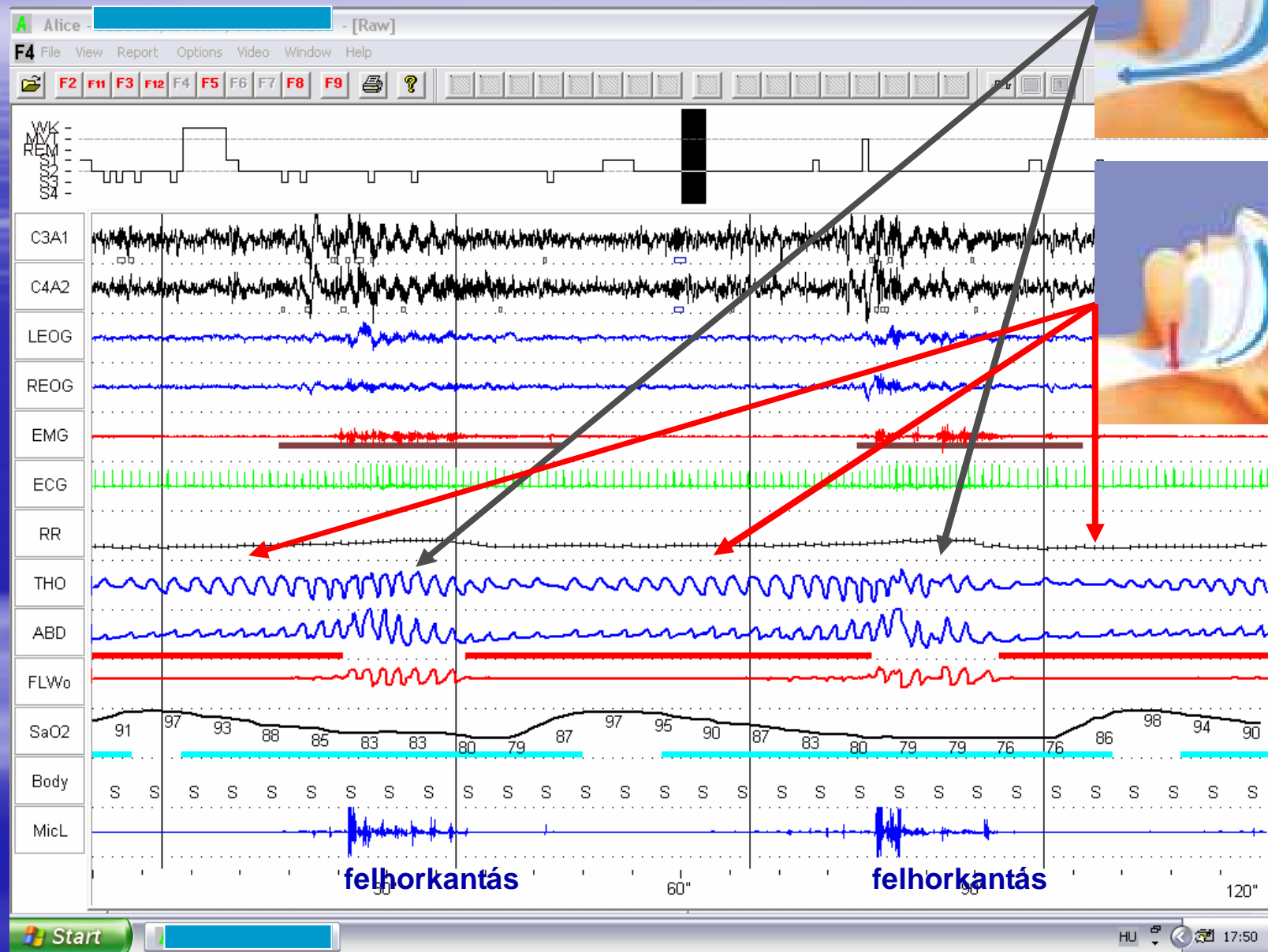
alvásfüggő mozgászavar

Mikroébredések fiziológiásan is jelen vannak

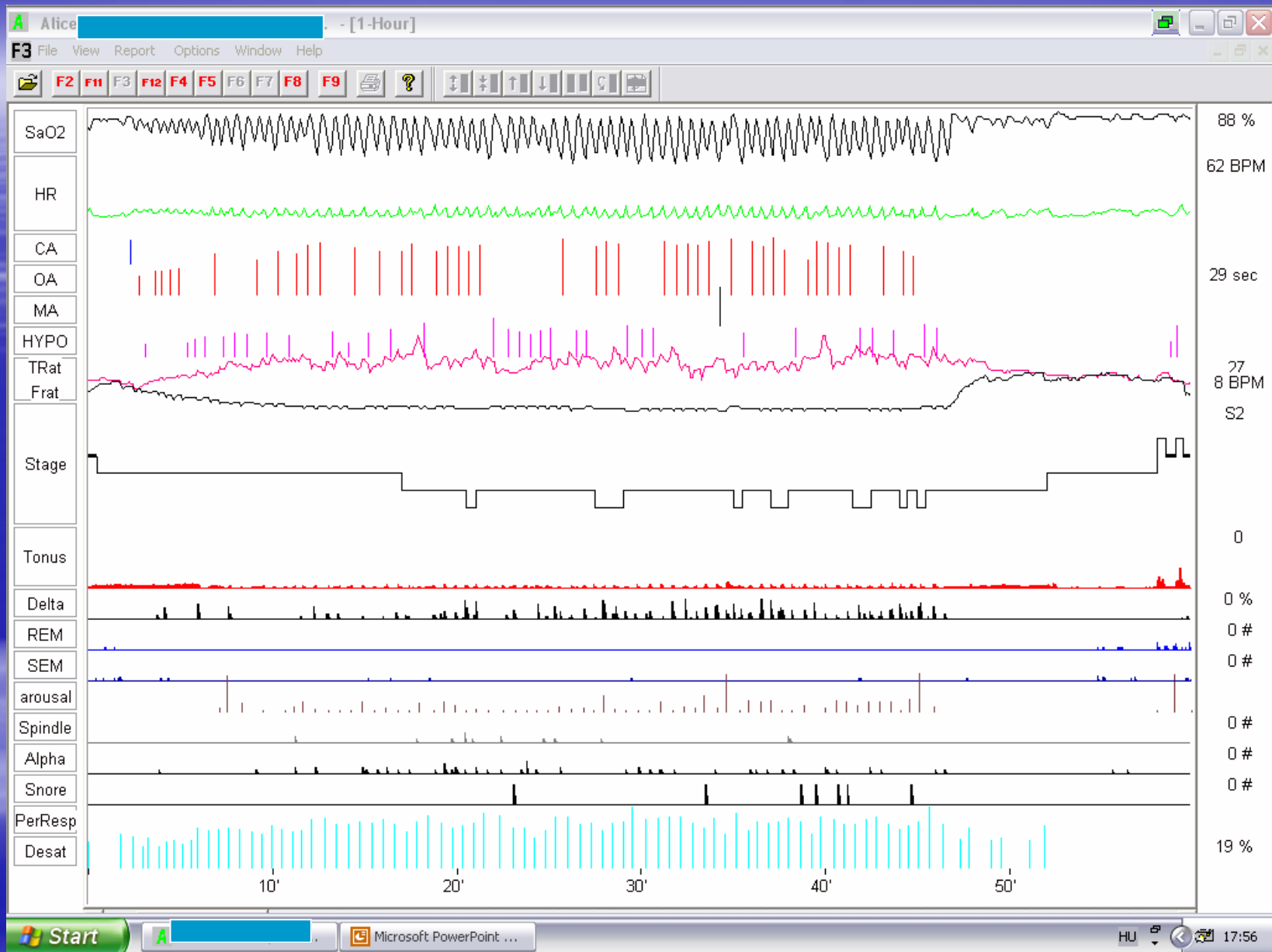
A normál alvásszerkezet (sematikus ábrázolás)

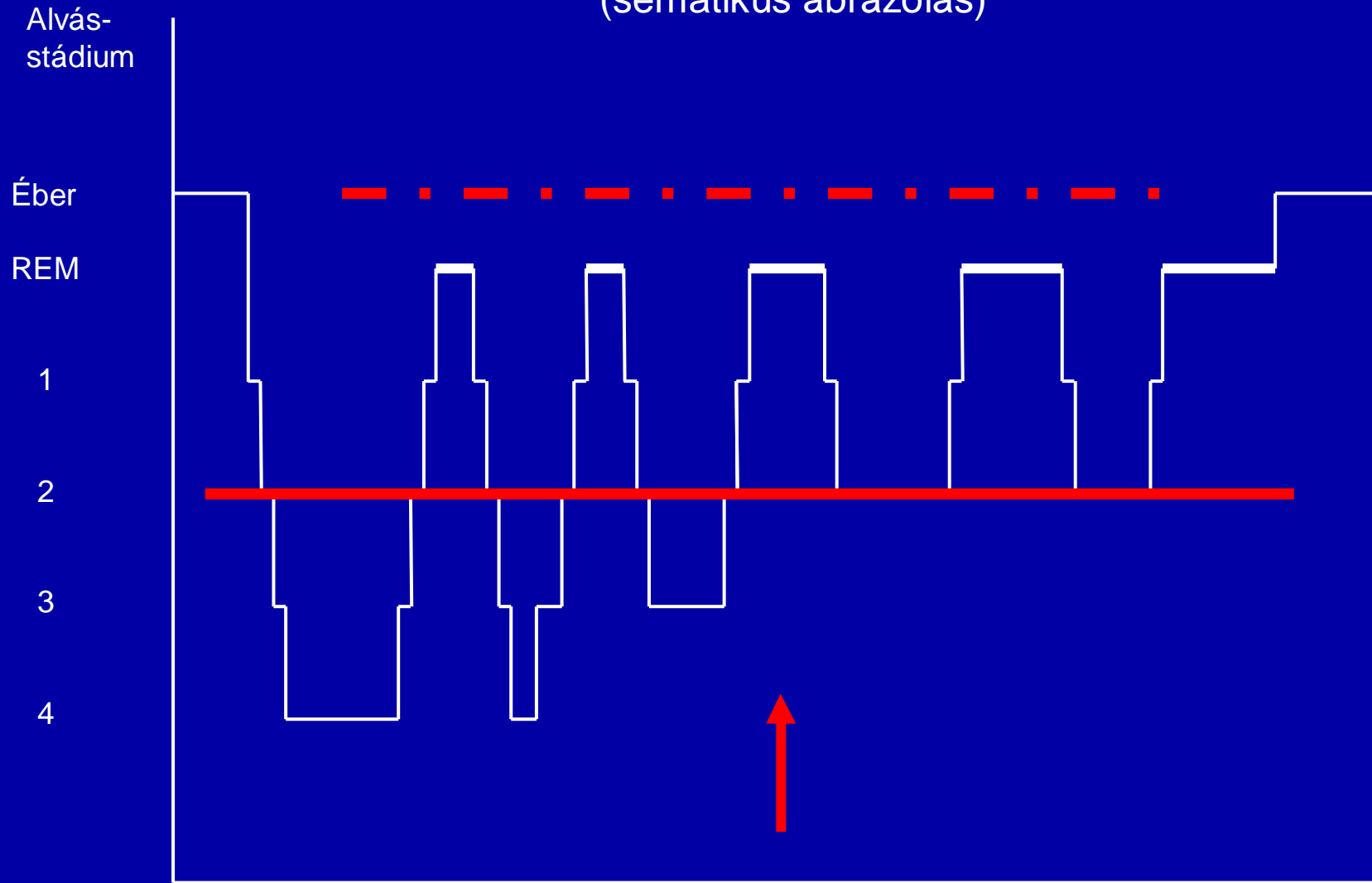
Obstruktív apnoe:

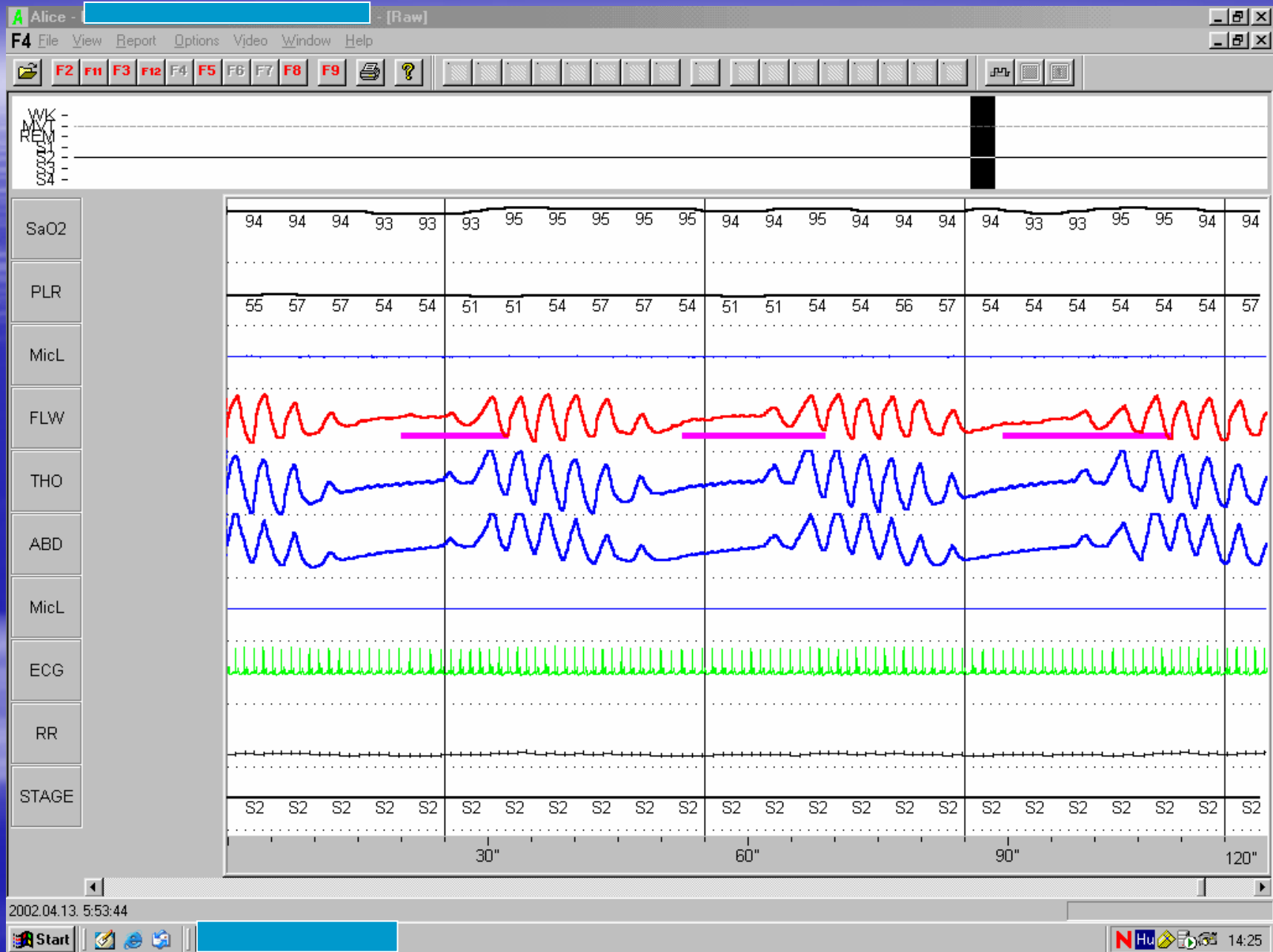

A normál alvásszerkezet (sematikus ábrázolás)

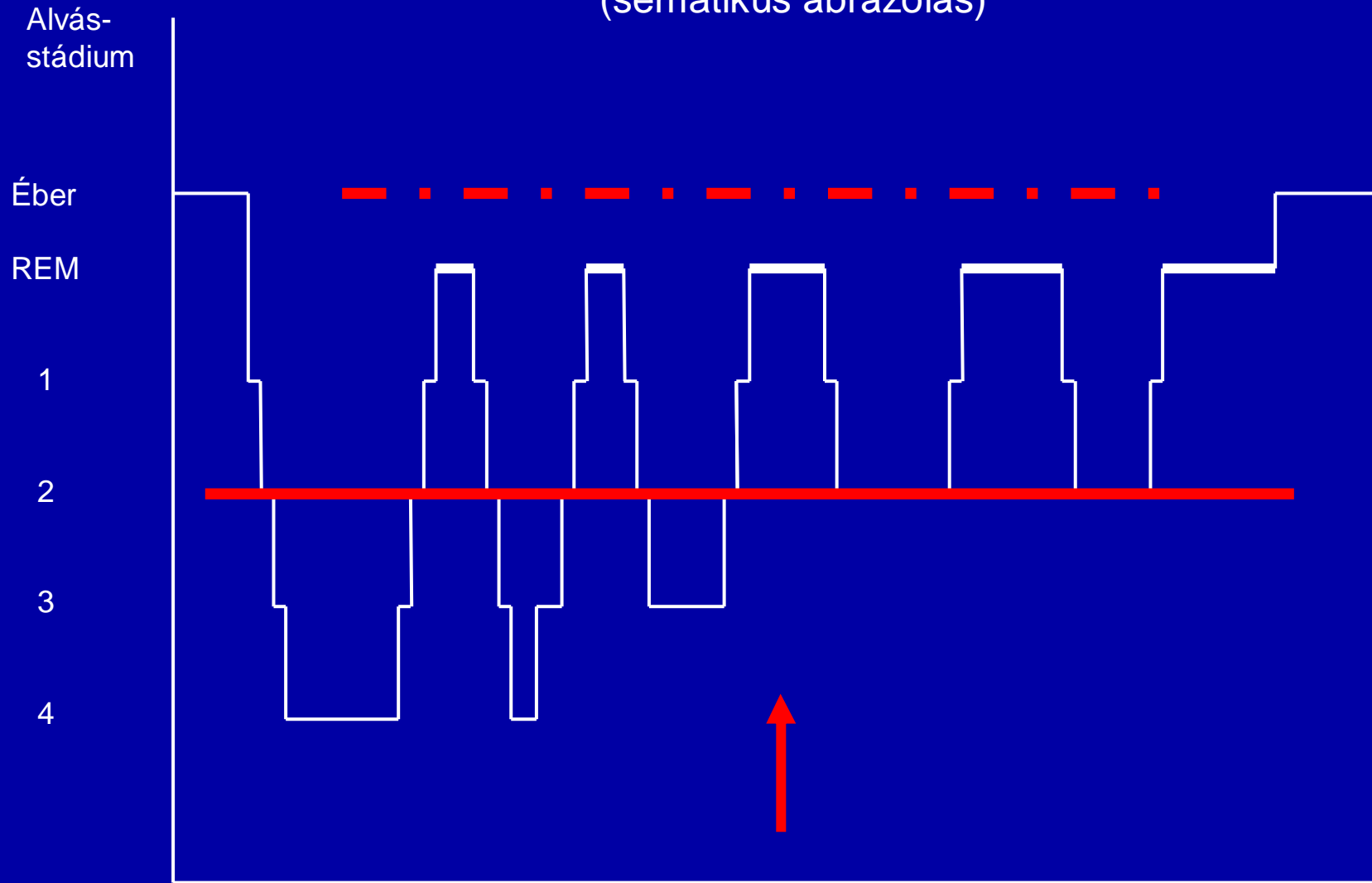
Alvásidő

Centrális apnoe:

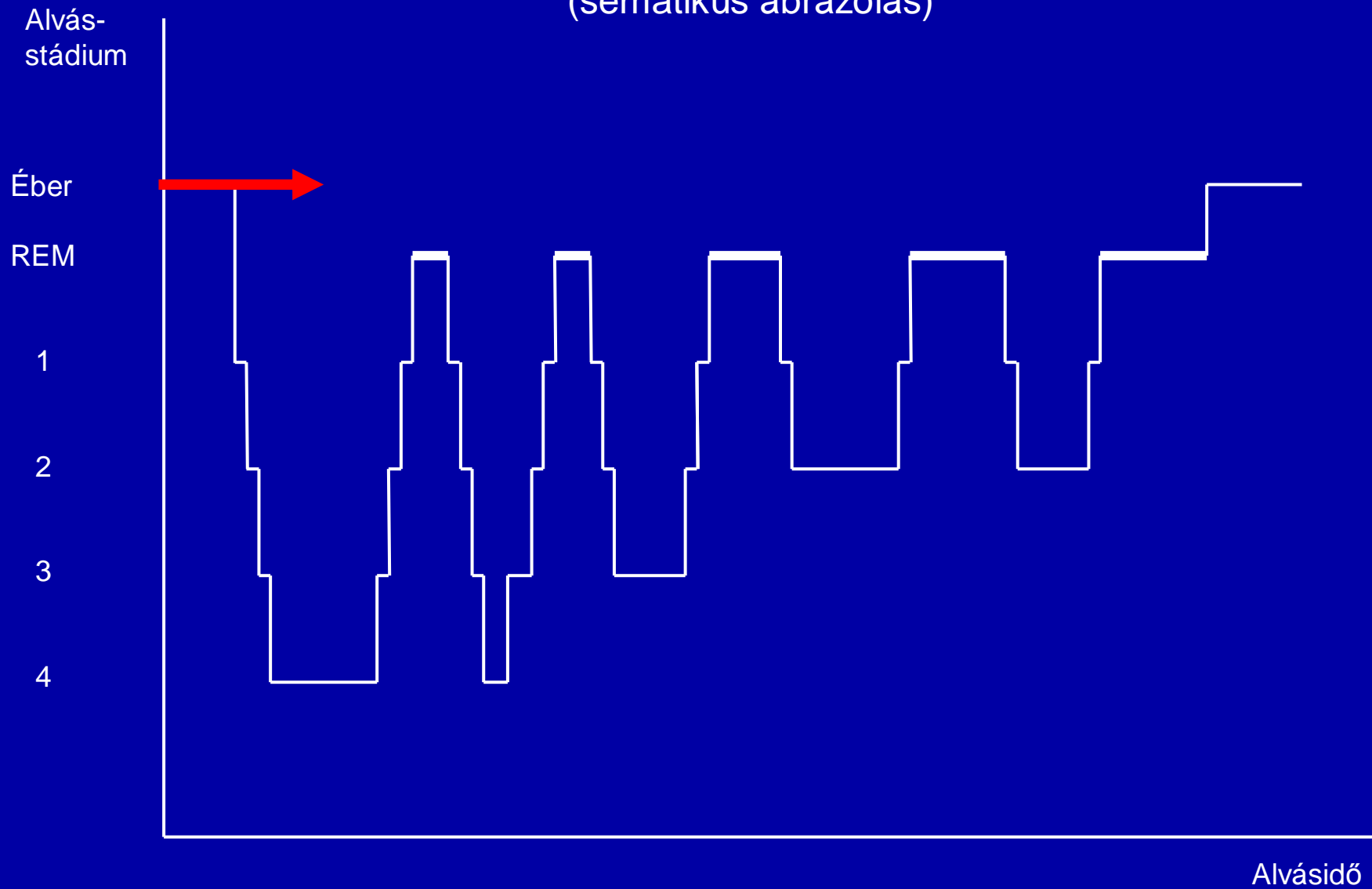
A normál alvásszerkezet (sematikus ábrázolás)

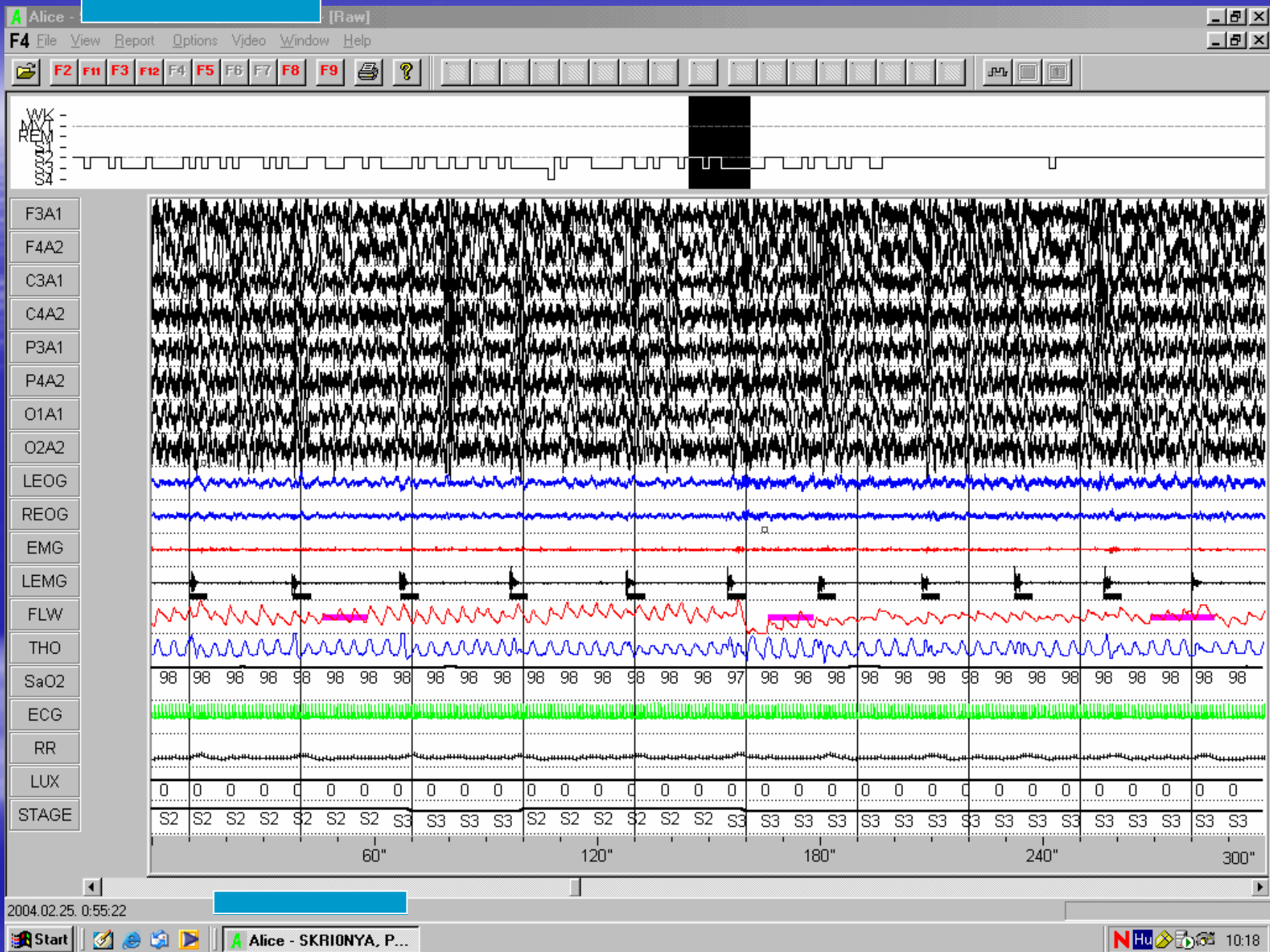

Alvásidő

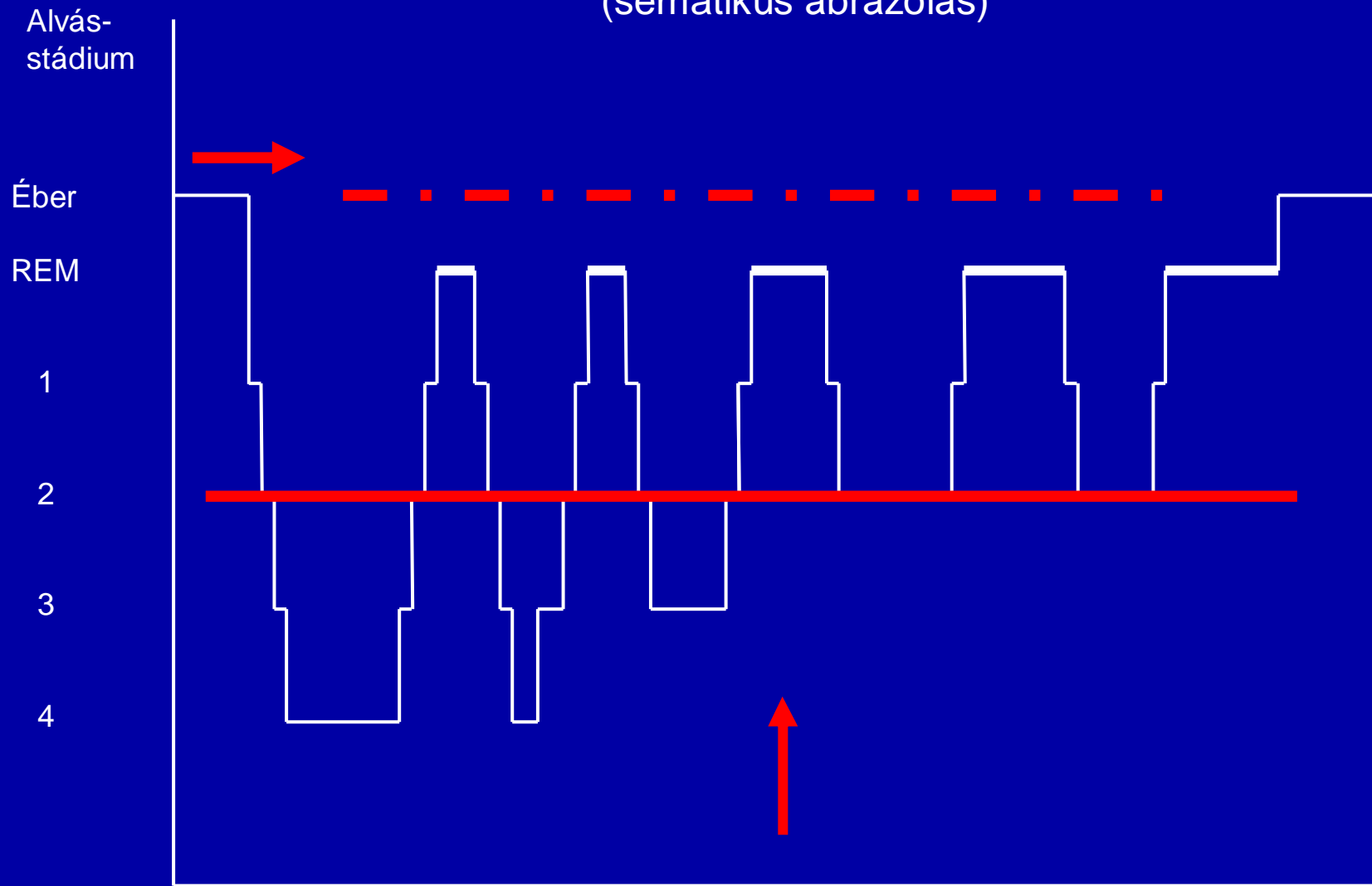

A normál alvásszerkezet (sematikus ábrázolás)

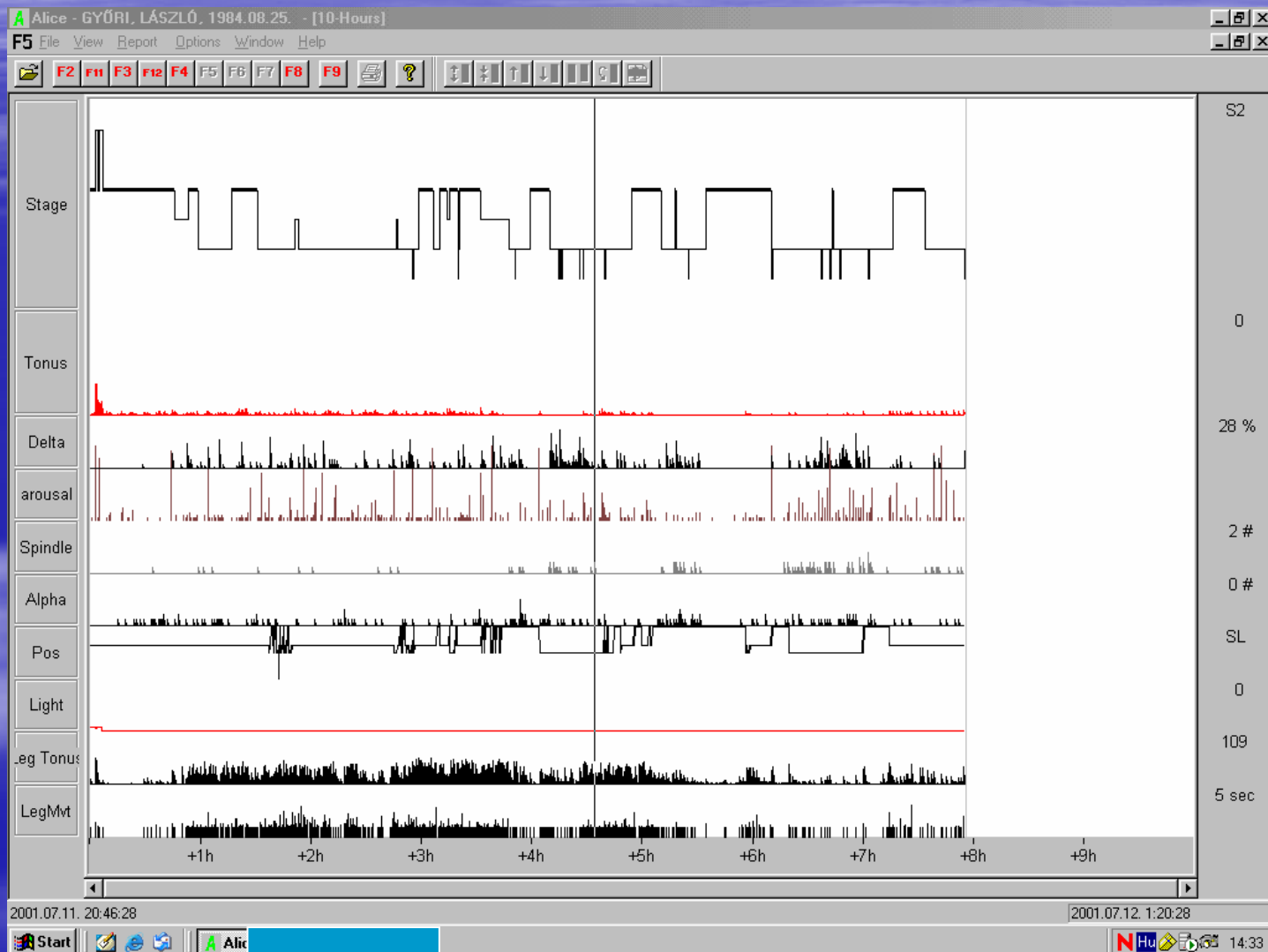
A normál alvásszerkezet (sematikus ábrázolás)

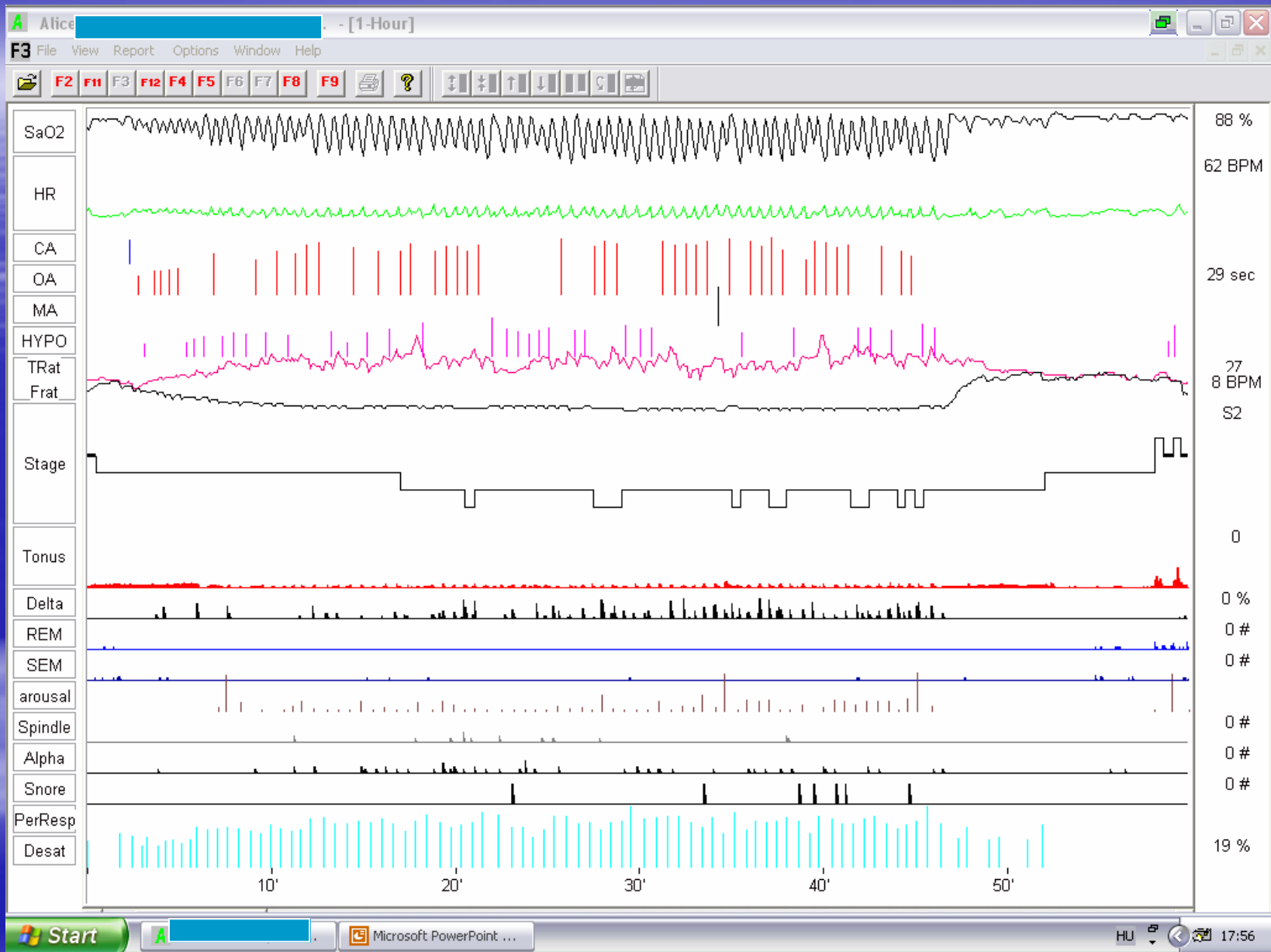
Alvásidő

Következmények:

1. Alvásfragmentáció, mikroébredések:

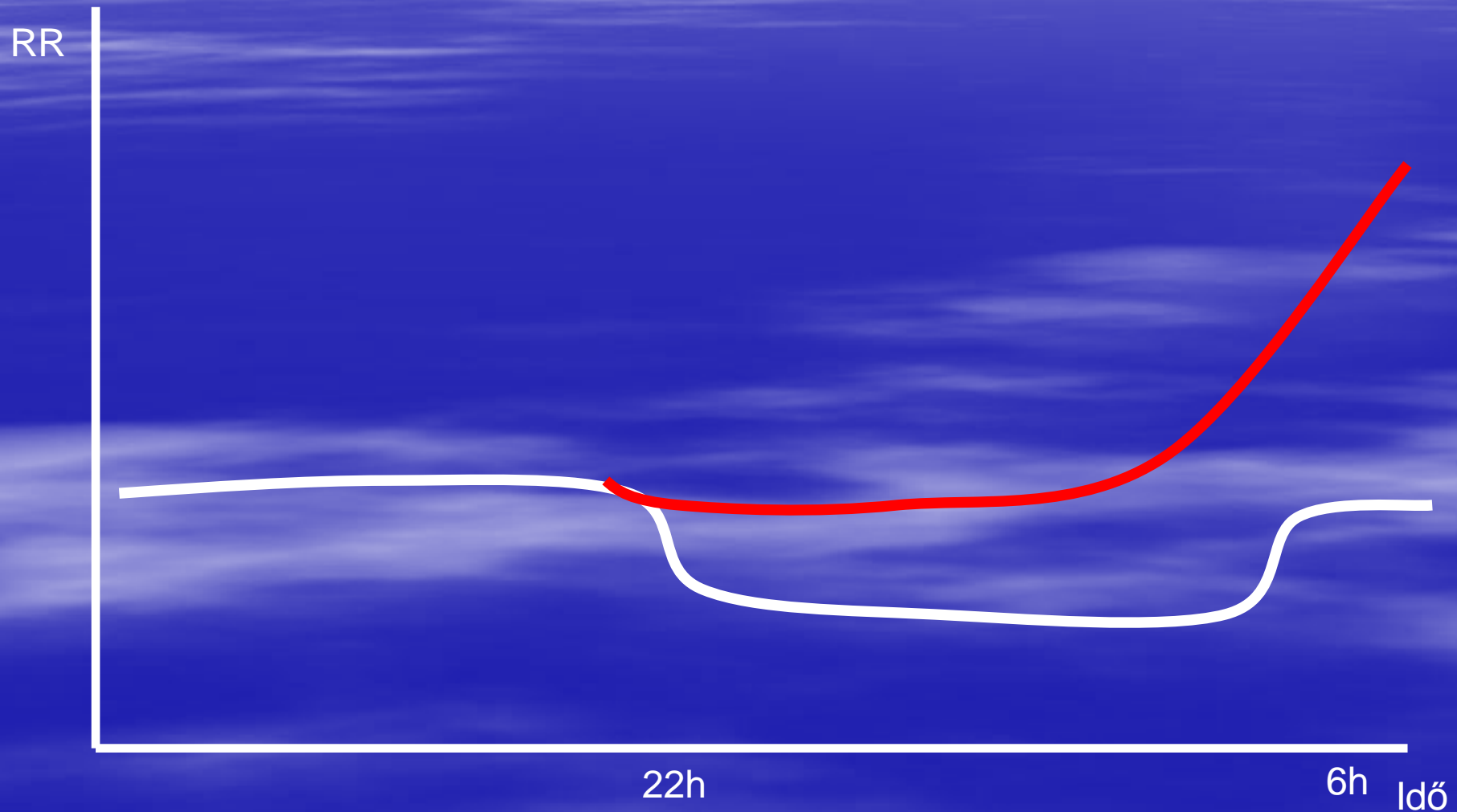

2. Hipertónia:

elmarad az éjszakai vérnyomáscsökkenés
hajnalra fokozatosan emelkedik

Sin és mtsai:

OSAS és hipertónia kapcsolata.

300 kongesztív szívelégtelenségben szenvedő beteg.

40%-uknál OSAS – itt szisztolés vérnyomás szignifikánsan magasabb.

OSAS-os betegeken gyakrabban van jelen terápiarezisztens hipertónia.

Becker és mtsai:

OSAS betegek. Effektív és nem effektív CPAP terápia.

Vérnyomásmérés.

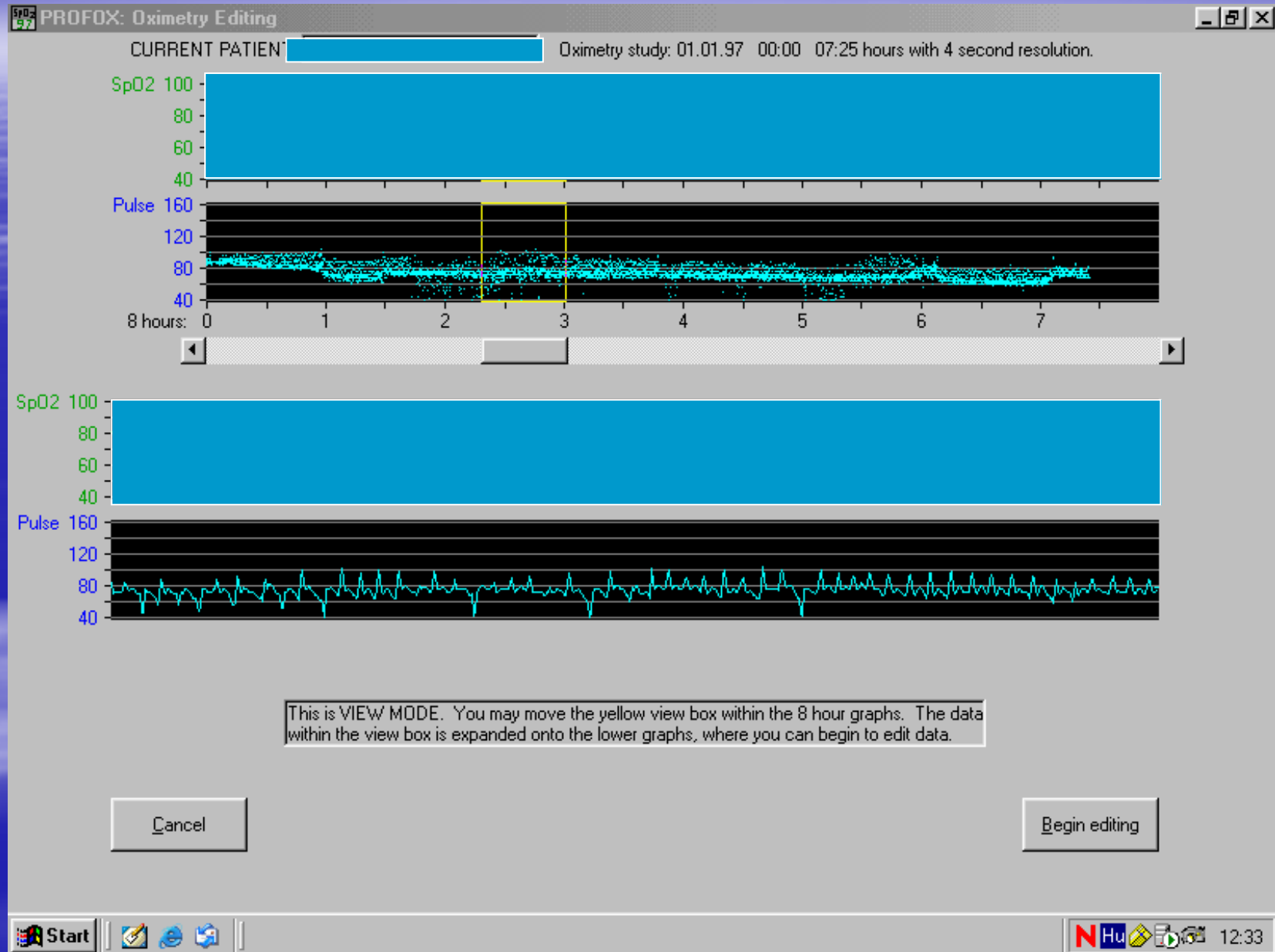
Effektív CPAP csoport: megfelelő vérnyomáscsökkenés.

Nem effektív CPAP csoport: vérnyomáscsökkentés elmarad.

Megfelelő CPAP nyomás fontossága!!

(CPAP titrálás után betegek is leellenőrzik!!)

3. Ritmuszavarok:

Paker és mtsai: 182 páciens, 7 éves követés. 33%-nál OSAS.

OSAS csoportban cardiovascularis betegségek incidenciája magasabb.

Hatásos terápia hatására szignifikánsan csökkent.

Kanagala és mtsai: Pitvarfibrilláció visszatérési aránya kardioversió után.

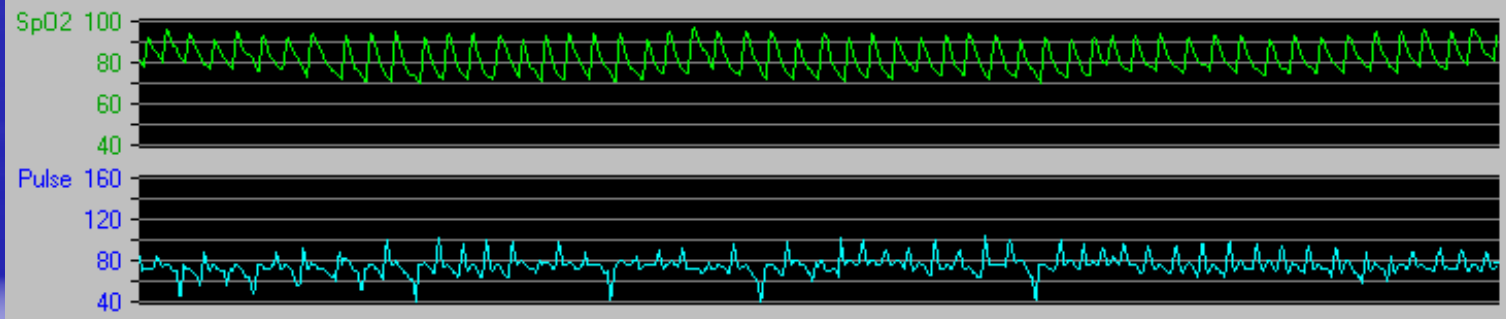
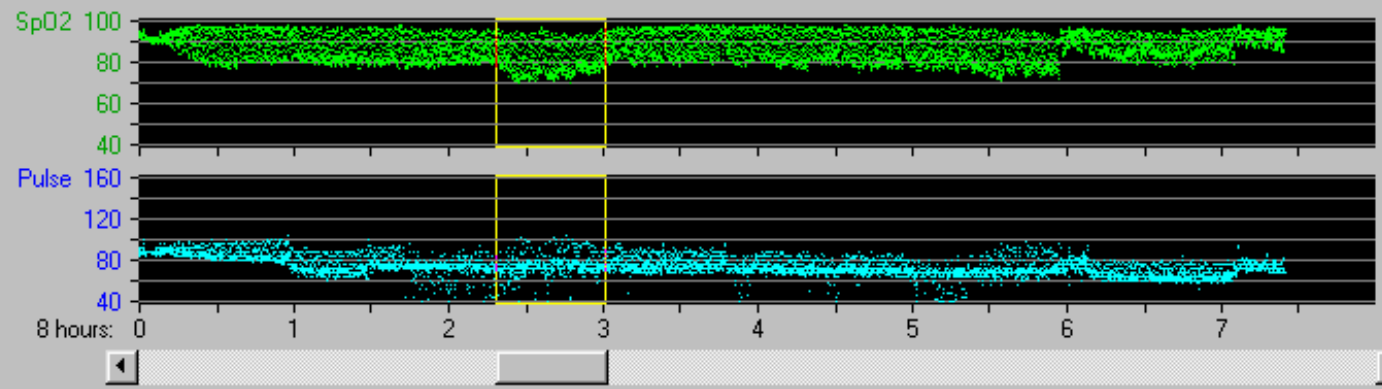
39 OSAS beteg, 79 nem OSAS beteg

Jól kezelt OSAS: 42%

Roszul kezelt OSAS: 82%

Nem OSAS betegek: 52%

CURRENT PATIENT: [redacted] Oximetry study: 01.01.97 00:00 07:25 hours with 4 second resolution.

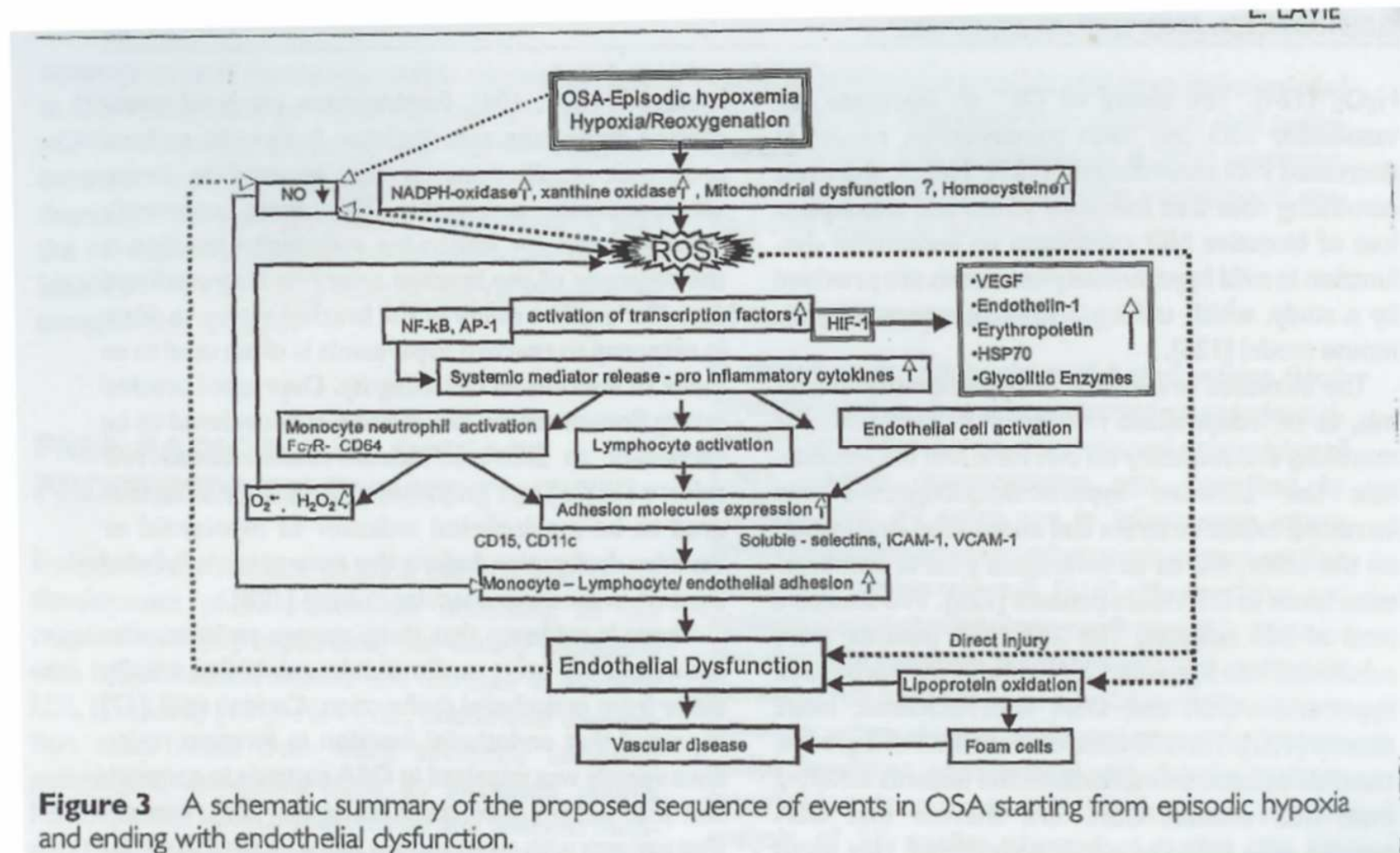
This is VIEW MODE. You may move the yellow view box within the 8 hour graphs. The data within the view box is expanded onto the lower graphs, where you can begin to edit data.

Cancel

Begin editing

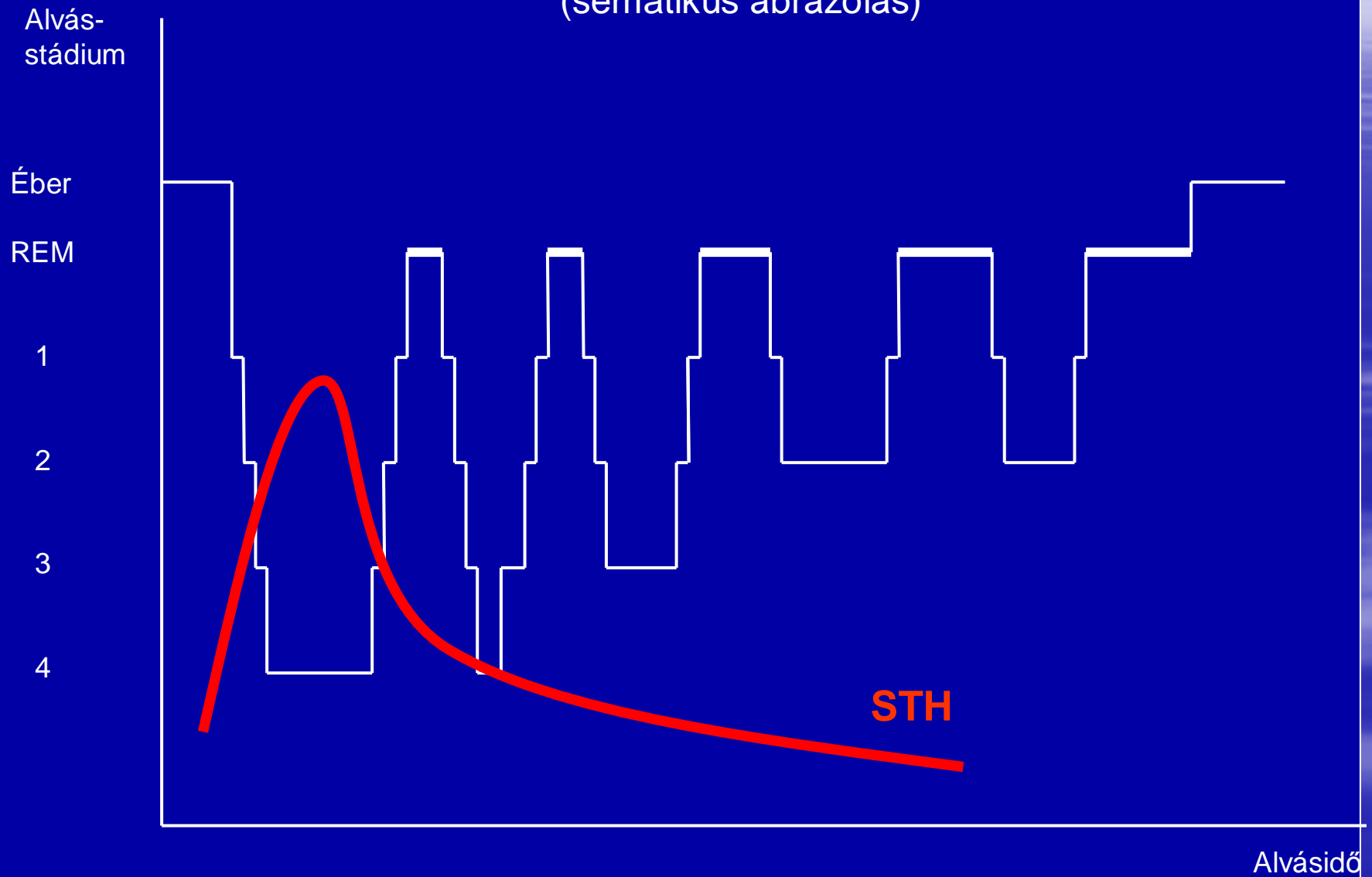

4. Repetítív deszaturációk:

5. Hormonális változások:

A normál alvásszerkezet
(sematikus ábrázolás)

Alvásidő

6. Egyéb következmények:

ALVÁSZAVAROK FELOSZTÁSA

Disszomniák:

Inszomniák:

Pszichofizikai

Alvásfüggő légzészavarok

PLMD, nyugtalan lábak

Alkohol és drogok okozta

Cirkadián ritmus megváltozása

Hiperszomniák:

Narkolepszia

idiopátiás és poszttraumás eredetű

Klein-Levine sz.

Paraszomniák:

Ébredési zavarok:

Ébredési zavartság, éjszakai félelmetes felriadás

Alvajárás, beszéd alvás közben

Alvás-ébrenlét átmenet zavarai:

Ritmikus mozgászavarok

REM-függő zavarok:

REM-magatartászavar, Lidércnyomás, Alvásparalízis

Egyéb paraszomniák:

Enurézis, alvásfüggő mioklonusok

paroxizmális éjszakai disztónia

Szekunder alvászavarok

OSAS tünetei:

Kardinális tünetek:

Fokozott napközbeni aluszékonyság - Kóros horkolás

Gyakori tünetek:

Kognitív deficittünetek

Ingerlékenység

Személyiségváltozás

Depresszió

Reggeli fejfájás

Szájszárazság

Reggeli kialvatlanság

Gyakori éjjeli vizelés

Tömeges éjjeli mozgások

Gyakoriság: Populáció 1-5%-a. Férfiaknál gyakoribb (10X)

Menopausától kiegyenlítődik!!!

OSAS Diagnosztikája, Terápiája:

Előszűrés: Pulzoximetria, polyszomnográfia

Fül-orr-gégészeti vizsgálat, pozitívás esetén műtéti megoldás

Apnoe-Hipopnoe Index: 5/h-ig: normális

nincs teendő

5-15/h: enyhe

**Therasnore, nyugatók
izomlazítók kerülése**

15-30/h: közepes

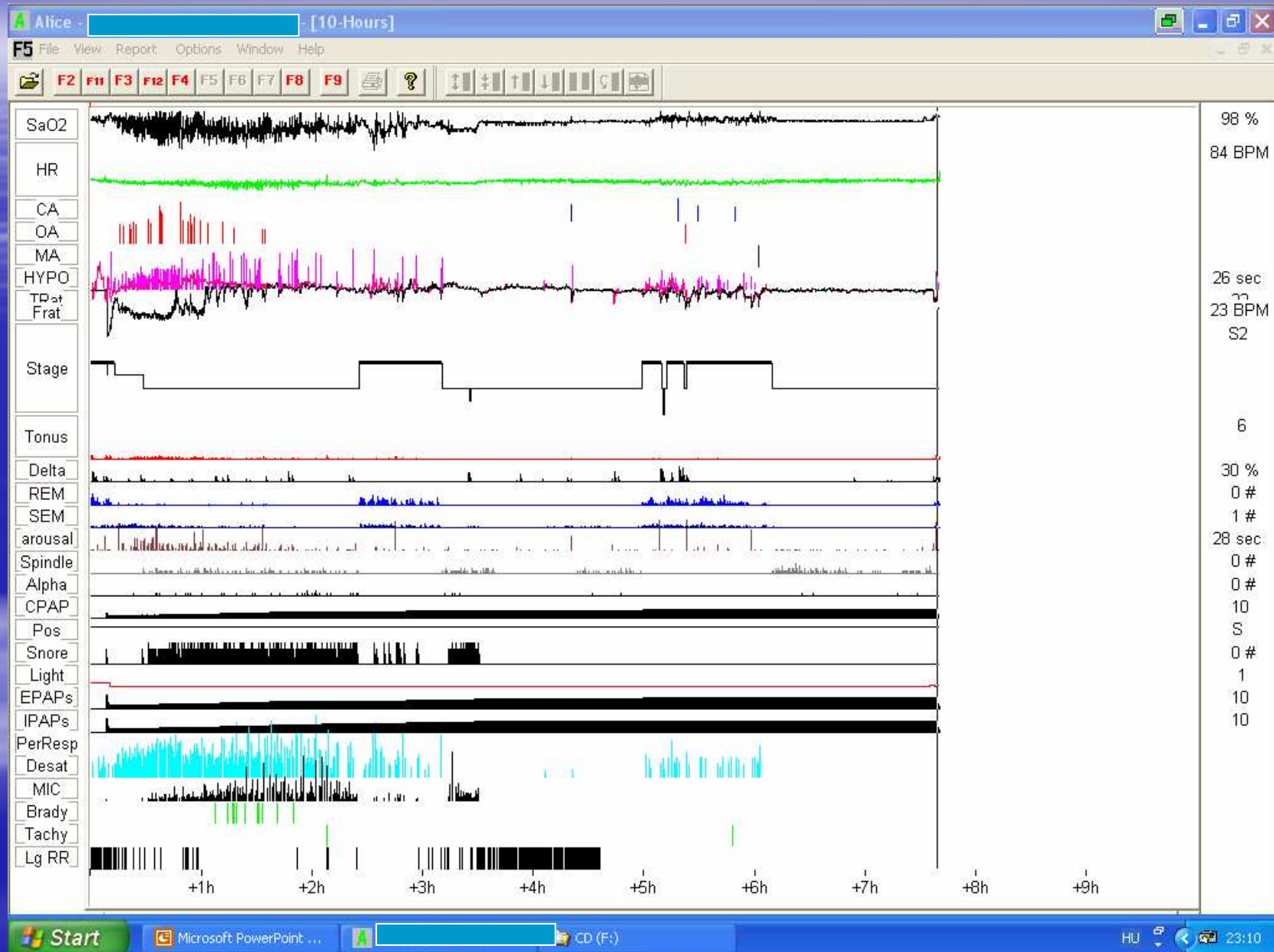
CPAP (BiPAP)

30 felett: súlyos

CPAP (BiPAP)

CPAP Titrálás:

OSAS Kórképvonzatai:

Stroke

ISZB, AMI

Hipertónia

Ritmuszavarok

Poliglobulia

Cukorbetegség

Demencia

Kóros elhízás

OSAS rizikófaktor!!!

TIA és OSAS

TIA-n átesett beteget 7 %-ban OSAS

(Pneumologia 2000 54(12))

OSAS és TIA közt nincs szoros kapcsolat

(Stroke 2003 34(12))

Akut stroke és OSAS

Beteget 79%-ában kóros RDI a stroke-ot követő 24 órában

Testhelyzet befolyásolja – hátonfekvés (Stroke 2002 33(8))

Betegek 73%-ában stroke

Éjszakai stroke esetén magasabb AHI (Arch Bronconeumol. 2004 40)

Stroke-ot követő légzészavar - időviszonyok:

SDB javul a stroke-ot követő 6-9 hétben (QMJ 2002, 95(11))
Lacunáris stroke esetén rosszabb SDB

Stroke – OSAS - Rehabilitáció

Hipoxiás epizódok alvás alatt (SDB) (Am J Phys Med Rehab 2003)
Roszbabb funkcionális javulás hazabocsátáskor

OSAS és Stroke együtt (Sleep 2003 15, 26(6))
Hosszabb kórházban töltött idő, rosszabb a javulás

Stroke esetén OSAS kezelése (Thorax 2004 59(5))
Jobb a fél éves kontroll során észlelt javulás

II. RLS, PLMD:

Első leírás:

Willis 17. Század

Prevalencia:

25% ritkán

15% hetente többször

8% minden nap

panaszol RLS-PLMD tüneteket.

Korfüggő gyakoriság:

18-29 év: 3%

20-79 év: 10%

80-: 19%

Átlagban (európai vizsgálat): 10% (férfiak: 6.1%, nők: 13.9%)

Terhesség (vashiány!!!):

Prevalencia: 11.3%

Jellemzők:

Disesztéziák (főként alsó végtagon, de 20-30%-ban felsőkön is)

Mozgásra oldódik (rázás, egyhelybenjárás, sétálás, ütögetés, stb.)

Nyugalomban fokozódik

DE: Cirkadián pattern: este – éjjel súlyosabb.

Társuló állapotok:

PLMD: repetitív, stereotíp mozgások, 4-90 sec intervallum

Non-REM alatt (1-2 td.)

Főként alsó végtagon

70-90%-ban PLMD és RLS együtt jár

Életkor előrehaladtával gyakoribb

Patient #4

Periodic Movements
In Sleep -

Typically Are Leg Flexions

Patofiziológia:

Generátor helye ismeretlen

De:

Hiperaktív agytörzsi és gerincvelői reflexek szerepe:

Szupraszegmentális diszinhibíció

Mielopátia, SM, szüringomiélia

Alvás alatt kortikális „arousal-ok” jelentkeznek repetitív módon
(független patológiás eseményektől):

Ciklikus alternáló pattern (CAP)

PLM a CAP A (arousal K-komplex,) fáziséval korrelál (B fázis (tónusos szak)

L-dopa PLM-et elnyomja, CAP megmarad

Perifériás idegrendszer:

PLM centrálisan generálódik, de perifériás stimulus hatására

Perifériás neuropátia gyakori – kóros szenzoros input – PLM, RLS

Neuropátia: trigger, nem primer ok!

Szimpatikoadrenergiás rendszer szerepe:

Szimpatikoadrenergiás túlműködés – vazokonstriktio – PLM indukálás

PLMD-s betegeknél gyakori a hideg végtag, csökkent perifériás
pulzáció jelensége

Alfa-1 blokkolók – vazokonstriktio csökken - PLM csökken

Dopaminergiás rendszer szerepe:

L-dopa, Dopamin agonisták hatására PLM csökken

DA-erg rendszer csökkent működése

PET: preszinaptikus nigrosztriális és posztoszínaptikus sztriális DA-ergiás hipofunkció!

Vasanyagcsere változása:

Terhesség, veseelégtelenség, vashiány!

Vashiányos állapotokban kialakulhat RLS, PLMD

Alacsony ferritin szint, magas transferrin szint jellemző

Substantia nigra vastartalma alacsonyabb!! Korrelál a súlyossági fokkal

Vasbevitel javítja a panaszokat

Vas és dopamin anyagcsere összefüggése:

Vas co-faktor a tirozin hidroxiláz enzimben

Rate-limiting enzim a DA szintézisben

Differenciáldiagnosztika:

Primer és szekunder formák

Gyomorrezekció

Terhesség

Vashiányos anaemia

Veseelégtelenség (end-stage)

Perifériás neuropátia

Neuroleptikum indukált akatízia

Arthrosis

Rheumatoid arthritis

Varikózus vénák

Intermittáló klaudikáció

Elalvási mioklonusok

REM magatartászavar

Alvásfüggő epilepsizák

UARS

PLMD gyakoribb:

Dopa-responsive disztónia

Huntington

Parkinson

Stiff-man sy.

Myelopáthiák

Terápia:

Antikonvulzánsok:

Karbamazepin: RLS esetén a patológiás szenzáció elnyomása
PLMD-re kevésbé hat

Gabapentin: RLS és PLMD esetén is jó hatású

Posztzinaptikus alfa-1 adrenergiás blokkolók:

Fenoxibenzamin: PLM redukció

Baklofen: GABA-erg agonista hatáson keresztül
PLM amplitúdójára hat, PLMI nem csökken

Benzodiazepinek: Klonazepám: PLM szuppresszió, de tolerancia
dependencia lehetősége!

L-dopa, DA agonisták:

PLMD, RLS szuppresszió

Legjobb hatású szerek a DA-agonisták

MAO-B gátló: Deprenil jó hatású (2002-e vizsgálat)

Narkolepszia

Kezdet: pubertás, fiatal felnőttkor

először csak az aluszékonyság jelentkezik (monoton helyzetekben), majd csatlakozik a többi jellemző.

Narkolepsziás tetrád:

**narkolepszia (bealvások, v. kifejezet aluszékonyság)
cataplexia (affektív tónusvesztés)
hallucinációk
alvási paralízis**

Diagnóziához 2 tünet kell a 4-ből (mind a négy csak az esetek 15%-ban).

Alvásrohamok: naponta 2-8 alkalommal 5-30 perc tartammal

Cataplexia: parciális, generalizált (idő kell a teljes kialakuláshoz)

Alap: disszociációs jelenségek!!!

Diagnózis:

Tünetek

Poliszomnográfia

SO-REM, Early REM onset

Genetika: HLA DR2, HLA Dw2 (99.5%-ban pozitív, normál populációban csak 25%)

Orexin: CSF-ben alacsony a szintje

**Terápia: Pszichostimulánsok (modafinil) - bealvások
Anafranil - cataplexia**

